

อัมพรพิมล ประยูร 2557: ความชุกชุม พื้นที่อาศัยที่เหมาะสม และเหยื่อหลักของหมาใน (*Cuon alpinus* (Pallas, 1811)) ในอุทยานแห่งชาติทับลาน ปริญาวิทยาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ชีวภาพป่าไม้) สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพป่าไม้ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิภาคพันธ์, วท.ด. 131 หน้า

หมาในเป็นสัตว์กินเนื้อขนาดกลาง มีบทบาทสำคัญในการควบคุมคุณภาพและจำนวนประชากรของสัตว์กินในระบบนิเวศ ปัจจุบันประชากรหมาในทั่วโลกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการถูกล่า พื้นที่อาศัยถูกทำลาย และประชากรเหยื่อหลักลดลง ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกชุม และพื้นที่อาศัยที่เหมาะสมของหมาในและเหยื่อหลัก ได้แก่ กวางป่า เก้ง และหมูป่า โดยใช้แนวสำรวจเส้นตรง และศึกษาชนิดเหยื่อของหมาในจากมูล ในอุทยานแห่งชาติทับลาน ดำเนินการระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 จากการศึกษพบว่า หมาในมีความชุกชุมและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าฟื้นฟูตามธรรมชาติมากที่สุด (3.7%) ขณะที่เหยื่อหลัก คือ กวางป่าและหมูป่ามีความชุกชุมและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าฟื้นฟูสูงสุด (30.7% และ 31.5% ตามลำดับ) และเก้งมีความชุกชุมและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าฟื้นฟูตามธรรมชาติสูงสุด (9.7%) โดยอัตราส่วนความชุกชุมในพื้นที่ของหมาในต่อกวางป่า หมูป่า และเก้ง เท่ากับ 1: 5.2: 10: 2.7

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้พื้นที่อาศัยทั้งปีของหมาในขึ้นอยู่กับชนิดเหยื่อหลัก ได้แก่ หมูป่า (36.5%) และเก้ง (26.4%) และปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้พื้นที่อาศัยทั้งปีของกวางป่า หมูป่า และเก้ง นั้นขึ้นอยู่กับประเภทป่ามากที่สุด (61.7% 48.4% และ 45.9% ตามลำดับ) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าหมาในและเหยื่อทั้ง 3 ชนิดนี้มีบริเวณพื้นที่อาศัยที่เหมาะสมที่สามารถใช้ประโยชน์ซ้อนทับกันตลอดทั้งปี รวมถึงในช่วงหน้าแล้งและหน้าฝน เท่ากับ 14.2% 12.7% และ 17.6% ของพื้นที่ตามลำดับ การวิเคราะห์ของหมาในชี้ให้เห็นว่าชนิดเหยื่อของหมาใน ได้แก่ หมูป่า (50%) กระเจิงเล็ก (38.9%) หนู (36.4%) กวางป่า (9.1%) เก้ง (6.8%) หมูหริ่ง (4.5%) งู (4.5%) กระต่ายป่า (2.3%) และนก (2.3%) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการจัดการสัตว์ป่าและการบริหารจัดการพื้นที่ ตลอดจนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามสถานภาพสัตว์ป่าในพื้นที่ต่อไป